

ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ ДЛЯ СФЕРИ СХІДНИХ ЄДИНОБОРСТВ

Саєнко В.Г.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Інститут фізичного виховання і спорту

Постановка проблеми. Східні єдиноборства – відносно нові види спорту, які набувають популярність серед населення Європи і України й не мають у народів цієї території національних корінь. Це вимагає підготовки тренерсько-викладацького складу, суддів, менеджерів, науково-методичного обґрунтування учбово-тренувального процесу, вивчення оздоровчого ефекту, забезпечення профілактики травматизму, систематизації наявних матеріалів, а також налагодженої системи менеджменту, що потрібна в сфері східних єдиноборств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існує безліч сучасних публікацій щодо проблеми спортивного менеджменту [3, 5], у тому числі закордонних [9, 10]. Однак застосування системи менеджменту в сфері східних єдиноборств не достатньо вивчено. У попередніх роботах нами виконане дослідження основ менеджменту у фізичній культурі й спорті [1, 7, 8]. У цій статті розглядаються особливості підготовки менеджерів для сфери східних єдиноборств.

Ціль дослідження. Дослідження особливостей підготовки менеджерів для сфери східних єдиноборств.

Результати дослідження. Фізична культура й спорт як об'єкт галузевого управління являє собою складну сукупність державних, комерційних і громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості, основна цільова функція яких – задоволення потреб громадян у заняттях фізичними вправами, спортом і туризмом. За даними [3], у 2002 р. 20% населення Європи відвідували спортивні клуби, тобто приблизно 70 мільйонів європейців є спортивно-активними персонами. Цьому сприяє розвинена система менеджменту.

Виділяють кілька історичних етапів [3], що сприяли розвитку європейського спортивного менеджменту, це: 1959 р. – договір, підписаний у Римі про економічне співробітництво шести країн; 1992 р. – Маастрихтська угода – план розвитку до 2000 р.; 2000 р. – договір в Амстердамі. Особливе місце займає Європейський спортивний форум 1991 р., що намітив чотири основних напрямки розвитку спортивного менеджменту: спорт і зайнятість, спортивна практика і юридичні аспекти, спорт і засоби масової інформації, спорт і здоров'я (з виділенням проблеми допінгу). Кінцева мета – формування здорового європейського громадянина через посилення європейської інтеграції й кооперації при фінансовій підтримці Європейським союзом спортивних ініціатив.

За останні роки відзначається зростання вільного економічного ринку спорту у тому числі в сфері східних єдиноборств: поява нових споживачів, зростання індустрії спорту. Актуальність питань менеджменту в спорті обумовлювалася зростанням обсягу масової інформації, і особливо супутникового телебачення, експонентним збільшенням числа телевізійних трансляцій найбільших спортивних подій, посиленням політичного значення спорту і його ролі у всесвітній економіці й торгівлі. Сьогодні спортивні менеджери працюють в умовах нових адміністративних структур, з інноваційними технологіями, новими ідеями й новими цінностями. З початку 80-х рр. почали діяти освітні проекти, а з 1991 р. з'явилася мережа навчальних менеджерських центрів у вищих навчальних закладах.

Наприклад, Європейська асоціація спортивного менеджменту, утворена в 1993 р., проводить щорічні конгреси, випускає власний журнал (European Sport Management Quarterly), має сайт в Інтернеті й працює з національними асоціаціями спортивного менеджменту, а також кооперується з іншими європейськими й міжнародними організаціями. Призначенням Європейської асоціації спортивного менеджменту є „стимулювання й просування наукових досліджень і практичної діяльності в сфері професійного спортивного менеджменту”. При цьому основна увага приділяється професійній освіті й

навчанню спортивних менеджерів. За цей час проведено одинадцять наукових конгресів, тематика яких різноманітна, часто вони організовувалися в альянсі з міжнародними конференціями із проблем спортивного менеджменту, у яких активну участь приймали американські вчені.

Головна проблема спортивного менеджменту в сфері східних єдиноборств полягає в адаптації галузевого механізму управління до сучасних ринкових умов. Її успішне рішення припускає розробку на основі комплексного підходу як загальних теоретико-методологічних основ спортивного менеджменту, так і закономірності диференціації управління фізичною культурою й спортом, виділення в його рамках таких специфічних видів, як менеджмент, маркетинг і т.п. Процес диференціації на цьому не закінчується, тому що менеджмент, у свою чергу, підрозділяється на проектний, фінансовий, аутогенний і т.п., а маркетинг – на маркетинг товарів, послуг й інших видів продукту, виробленого в сфері фізичної культури й спорту. Ефективний менеджмент має на увазі наявність і використання необхідної й достатньої інформації про об'єкт впливу – фізичній культурі й спорті як системі й окремим її підсистемам й елементах. Фахівці різних країн світу надають дослідженню й практичному рішенню цієї проблеми найважливіше значення.

Сучасна система професійної підготовки менеджерів в сфері східних єдиноборств орієнтована на індивідуальність особи, що навчається, її творчі, інтелектуальні здібності з паралельним удосконалюванням змісту освіти й розвитком навчальних технологій в учбово-пізнавальній діяльності в нових соціальних умовах. Сучасні тенденції розвитку процесу професійної підготовки менеджерів в сфері східних єдиноборств характеризуються переходом до інтенсивних форм, пошуком внутрішніх резервів підвищення якості підготовки фахівців.

За умови обліку соціальних особливостей розвитку професійної перепідготовки потрібне осмислення наступних її аспектів: методологічного, концептуального, організаційного. Головним при цьому є вимога до менеджера як до творчої, гармонійно розвиненої особистості, здатної вирішувати складні

професійні завдання у швидко мінливих соціальних умовах. Це спричиняє планомірні дії по вдосконалюванню змісту освіти в умовах професійної підготовки на основі потреби менеджерів у самоактуалізації. Самоактуалізація (самовизначення) – це рефлексивний процес виявлення проблем у професійній діяльності осіб, що навчаються, особистісне відношення до цих проблем з погляду ціннісних установок, самостійне вироблення способів розв’язання цих проблем. Спрямованість професійної підготовки менеджерів в сфері східних єдиноборств обумовлюється сукупністю спеціальних і загальнопрофесійних знань, практичних навичок і характеризується здібністю особистості, що навчається виконувати професійну роботу (як у сьогодні, так й у майбутньому) з певним рівнем якості й можливостями її перетворення.

Стратегічна мета професійної підготовки менеджерів в сфері східних єдиноборств полягає в процесі, розрахованому на рішення принципово нових завдань. Для цього йому будуть потрібні якості, які поки тільки проглядаються як тенденції стосовно бажаного майбутнього. Тому головна мета навчання менеджерів в сфері східних єдиноборств – як засвоєння знань, так і виховання особистості професіонала, що володіє активністю й творчим складом розуму. При цьому в зміст освіти необхідно вкладати рівні й критерії оцінки розвитку особистості, а не тільки оцінку засвоєння навчального матеріалу, і не прагнути до простого приросту знань, умінь, навичок.

Практична сторона підготовки менеджерів в сфері східних єдиноборств розподілена по етапах, а усередині них – по фазах його сходження до професіоналізму, до освоєння професії менеджера. При цьому варто опиратися на положення теорії поетапного формування видів діяльності. Методологічна спрямованість удосконалювання професійної підготовки менеджерів в сфері східних єдиноборств повинна відповідати загальним тенденціям у розвитку сучасної освіти.

Використання сучасних комп’ютерних й інформаційних технологій в оптимізації навчального процесу актуально для поліпшення професійної підготовки як фахівців з фізичної культури й спорту, так і менеджерів в сфері

східних єдиноборств [5, 6]. У цей час вже сформульована концепція використання інформаційних і комунікаційних технологій у системі безперервної освіти й професійної підготовки фахівців, що відповідає сучасному рівню розвитку комп'ютерів, програмного забезпечення й технологій „мультимедіа” й „віртуальна реальність”. Відповідно до даної концепції одним з перспективних й ефективних напрямків використання коштів нових інформаційних технологій у сфері освіти є: експертні навчальні системи, навчальні бази даних і навчальні бази знань у предметних галузях, відеокомп'ютерні системи, технології „Мультимедіа” й „Віртуальна реальність” й ін.

У Німеччині, наприклад, створені й широко використовуються такі бази даних, як SOLIT, SPOFOR, SPOMEDIA, і т.д.) [5]. У Росії існує довідково-інформаційна мультимедійна система з східних єдиноборств багатofункціонального призначення [6]: довідкова, навчальна, контролююча.

Мультимедіа – експертний статистичний підхід до використання інформаційних технологій у системі підготовки фахівців з фізичної культури й спорту [2] – являє собою певну тенденцію, одну зі складових галузей педагогічної концепції комп'ютеризації фізкультурної освіти й спортивної практики. Комп'ютерні навчальні мультимедіа-системи, що поєднують текст, графіку, мультиплікацію, відео й звук у єдиній оболонці й на єдиному носії, забезпечують найбільш повне подання про досліджуваний предмет. Мультимедіа-інтерфейс, що сполучає одночасно голос викладача, аудіоряд, текст, графіку й відео дозволяє інтенсифікувати сприйняття інформації й дублювати канали її сприйняття. Інтерактивність системи (можливість управління темпом, повнотою, послідовністю навчання, можливість перевірки засвоєння знань і навичок, можливість звертання до довідників і посібників) робить її багатofункціональною й стимулює максимальний темп засвоєння знань.

Тому, незважаючи на те, що комп'ютерні навчальні мультимедіа-системи можуть бути використані в підготовці по всіх видах спортивно-педагогічних

дисциплін, саме східні єдиноборства обрані як перший об'єкт. Однак активне впровадження навчальних мультимедійних систем в учбово-тренувальний процес сьогодні стримується не стільки недостатньою кількістю комп'ютерів, скільки більшою мірою – відсутністю відповідних дидактичних матеріалів.

Подібні розробки повинні бути спрямовані на вдосконалювання навчального плану й графіка проходження навчальних дисциплін, уточнення програми підготовки спортивних менеджерів у сфері східних єдиноборств, розширення й зміцнення міжпредметних зв'язків, підвищення кваліфікації, у першу чергу методичної, тренерсько-викладацького складу, посилення уваги до практичної фізкультурно-спортивної підготовленості фахівців й ін.

Висновки. Застосування сучасних інформаційних технологій для підготовки менеджерів у сфері східних єдиноборств дозволяє поліпшити якість і підвищити ефективність навчального й спортивно-тренувального процесу, організацію й проведення змагань по різних видах єдиноборств та оздоровчих заходів.

Перспективи подальшого дослідження. Планується дослідження розвинення системи менеджменту на Україні в різних видах східних єдиноборств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринин В. Г., Саенко В. Г., Толчева А. В. Основы менеджмента и маркетинга: Учебное пособие. – Луганск, ЛНПУ имени Тараса Шевченко, 2004. – 304 с.
2. Дмитриев О. Б., Ахмедзянов Э. Р. Статистическая экспертная система «соревнования по каратэ-до» для подготовки судей, тренеров и спортсменов к соревнованиям // Теория и практика физической культуры. – 2001. – № 11. – С. 43-45.
3. Золотов М. И., Кузьмичева Е. В. Спортивный менеджмент в Европе // Теория и практика физической культуры. – 2004. – № 6. – С. 61-63.
4. Игуменов В. М. Интеграционные процессы подготовки кадров по

видам борьбы и восточных единоборств // Теория и практика физической культуры. – 1999. – № 2. – С. 2-4.

5. Кузин В. В., Кутепов М. Е., Переверзин И. И. Научные основы спортивного менеджмента // Теория и практика физической культуры. – 1998. – № 5. – С. 16-17.

6. Петров П. К., Дмитриев О. Б., Широков В. А. Обучающая мультимедиа-системы по восточным единоборствам // Теория и практика физической культуры. – 1998. – № 11-12. – С. 55-58.

7. Саенко Г. В., Саенко В. Г. Основы менеджмента и маркетинга в физической культуре и спорте. Курс лекций для студентов педагогического университета. – Луганськ: ЛДПУ ім. Тараса Шевченка, 2003. – 144 с.

8. Саенко Г. В., Саенко В. Г., Толчева А. В. Основы менеджмента и маркетинга в физической культуре и спорте. Курс лекций для студентов педагогического университета. – Луганськ: ЛДПУ ім. Тараса Шевченка, 2004. – 139 с.

9. 10-th European Sport Management Congress in conjunction with the 4-th International Sport Management Alliance Conference / Future of Sport Management. Proceedings. 4-7 September 2002. Jyvaskyla, Finland. European Association for Sport Management (EASM), 2002. – 303 p.

10. European Sport Management Quarterly. Vol. 3. – n. 3 September 2003. Copyright 2003 Meyer and Meyer Sport. 216 p.